

18

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ז ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ השנה השמינה עשרה

האזינן (חשי"ט)

הפטרה לשבת תשובה

הו"ע י"ד

שבת זו טבין ראש השנה ליום הכפורים נקראת שבת טובה מפני שמפטירין בו (הו"ע י"ד) "טובה ישראל", והעם קורין לו שבת תשובה, מפני שהוא בתוך ימי התשובה... ואין נער אומר ההפטרה אלא קורין איש חסוב.

(עגנון, ימים נוראים קפ"ט).

א. ב. טובה ישראל עד ה' אלוהיך

יומא פ"ו ע"א: אמר ר' לוי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר "טובה ישראל עד ה' אלוהיך". ר' יוחנן אמר: גדולה תשובה שדוחה את לא תעשה שבתורה, שנאמר: (ירמיהו ג') "הן יסלה איל את אחתו והלכה מאתו והיתה לאיס אחר היסוב אליה עוד, הלא חנוף תחנף הארץ ההיא ואת זנית רעים רבים וטוב אלי - נאום ה'".

(רס"ג ד"ה) "לא יוכל בעלה הראשון אטר שלחה לטוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי אטר הוטמאה."

רמב"ם הלכות תשובה פרק ז' הלכה ו'

גדולה תשובה שמקרבת את האדם לכינה שנאמר "טובה ישראל עד ה' אלוהיך". ונאמר (עמוס ד') "ולא טבתם עדי", ונאמר (ירמיהו ד') "אם תשוב ישראל נאום ה' אלי תשוב". כלומר: אם תחזור בתשובה, בי תדבק.

מלבי"ם

ד"ה טובה עד: מורה שיש לדבר שהתרחק ממנו וצריך להגיע עד המקום. מלת "עד" מציין שה' עומד רחוק מהם והם צריכים ללכת אליו עד שיגיעו עדי, עד המקום אשר הוא סם, ר"ל שיעזבו את עונותיהם הקודמים ויתחרטו על העבר, טעמו מני דרך בסעות ובאונס ומבקשים הדרך לשוב עד ה'.

זמטיף אח"כ (פסוק ב') "וטובו אל ה'" - וטובו שנית אל ה' והיא התשובה מאהבה.

והטוה לדבריו דברים פרק ל'

פסוק א' ושבט עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו. ככל אטר אני מצוך היום... בכל לבבך ובכל נפשך.

פסוק י' כל תשוב אל ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך.

הכתב והקבלה ד"ה כי תשוב אל ה'.

(י) "תשוב אל ה'" ולמעלה (ב) אמר: "ושבת עד ה'". וטעם שינויים אלה, נראה לי שהוא בחינני סיבות המביאות אל התשובה: אם התשובה היא מיהאת העונש טאין החטא נמחק לגמרי, ורוסס החטא עדיין מחיצה מבלתה בין האדם למקום, בזה מחובר מלת "עד" עם התשובה, כי אף שבתשובה זו יתקרב האדם גם כן אל ה', בכל זאת רוסס החטא עדיין נטאר מסך מבדיל בינו לבין המקום, ועניין התשובה "עד" ה' כעניין "בא עד הבית", שטעמו ההתקרבות אל הבית עד שעומד סמוך אליו בהיחוק מקום קצת.

אמנם אם התשובה היא מאהבה ה', שכזה יתעלה מעלת השם, עד טאמרו חז"ל: "במקום טבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד", כי יתעלה השם בזה אל דבקות ה' הגמורה, על תשובה מעולה זו מחובר תמיד מלת "אל ה'", וכמאמר "בא אל הבית", שחטעם בו ההגיעה אל הוך הבית ופנימיותו.

המלבי"ם ד"ה "כל תשוב אל ה'":

טאז יבואו למדרגה גדולה כזו, מפני שהתשובה תהיה "אל ה'", לא כהתשובה בראש הפרסה שהיא רק "עד ה' אלוקיך".

(1) האם מתחטבים האמוראים (ר' לוי ור' יוחנן) בהבחנה הלשונית שמבחינים בעל הכתב והקבלה והמלבי"ם בין "סיבה עד" לבין "סיבה אל"?

(2) האם מביחין הרמב"ם בהלכות תשובה בהבחנה לשונית זו?

(האזינו חסי"ס)

3) חיס להביא סעד להבחנה לטוניה זו מן הפסוקים הבאים ביואל:

יואל ב יב: וגם עתה ... טובו עדי בכל לבבכם ...
" " יג: וקרעו לבבכם ואל בגדיכם וסובו אל ה' ...

(לכל טאלה א עיין גם בדברי הרב קוק מתוך "אורות התשובה" טרק י"ז
טהובאו בגליון צבבים וילך סנת חס"ה טאלה ד).

ב. כי טסלה בעונך

בט"ו: באו לך מכסולים בעד עוונך

ד"ק: כי אתה דומה טסלטה בעוונך, לפיכך יט לך לטוב אל ה' יה', כי אין מקימך ממכסולך אלא טסובחך אליו.

באור: כי רואה אתה טעוונותיך הם הטסילוך והורידוך.

1א) כמה דעות נאמרו בטלטה הפרוטים האלה ומה ביניהן?

(טים לב: הטכדל הוא בפרוט הטלה "בטלה" ובפירוש ח' ב' טל "בעונך" 1)

2) כמי מן המפרטים מחרגם בובר

Ueber deine fehl ja bist du gestrauchelt.

ג. אטור לא יוטיענו על טוס לא נרכב

ולא נאמר עוד "אלוהינו" למעטה ידנו
אטור כך ירוחם יתום.

1) כמה מפרטים רואים בדברי ודוי אלה גם חרטה על טכטחו באטור וגם חרטה על טכטחו במצרים.
היכן הרמז למצרים בפסוק זה?

2א) מהו הקטר בין חלקו הראטון טל פטוקנו ("אטור... לא נרכב") לבין חלקו הטני ("ולא נאמר עוד... ידנו") ומהי ההדרגה בו?

3א) למח באה הפניה אל ה' בפסוק זה כחאר טל מרחם על יתום?

ד. ארפא מטובחם אוהבם נדבה כי טב אפי ממנו.

יומא ט"ו ע"ב

היה ר' מאיר אומר: גדולה טטובה קבטביל יחיד טעטה טטובה מוחלין לכל העולם כולו,
טנאמר (הוטע י"ד ה') "ארפא מטובחם אוהבם נדבה כי טב אפי ממנו" -

(א) על איזו המיחה החביריה בפטוקנו בנויים דבריו?

(ב) הידועה לך צורה החביריה זו ממקומות אחרים במקרא?

א)ג) הסבר את חרעיון טבדברי ר' מאיר, כיצד אין הוא סוחר את דריטה הצדק?

א)ד) הידוע לך רעיון זה ממקומות אחרים במקרא או בדברי חז"ל?

הטובות וכן טאלות יט לטלוח גם לחבא לטאטה לטבדיון, ידוטלים, טמטטטה. ריה"ב 10